

Úrvacsorás istentisztelet – Szentháromság ünnepe utáni 4. vasárnap

Budapest-Fasor, 2022. július 10.; MGYTK

<https://youtu.be/sSde0yZLg5Q>

A vasárnap igéje: Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét. (Gal 6,2)

Lekció: 1Móz 50,15-21 – József nagylelkűsége testvéreihez

Amikor József bátyjai látták, hogy meghalt az apjuk, így tanakodtak: Hátha József bosszút forral ellenünk, és megfizet most nekünk mindazért a rosszért, amit vele szemben elkövettünk. Ezt üzenték tehát Józsefnek: Apád megparancsolta nekünk halála előtt: Mondjátok meg Józsefnek: Kérünk, bocsásd meg testvéreid hitszegését és vétkét, hogy rosszat követtek el ellened! Bocsásd meg hát azoknak a hitszegését, akik atyád Istenének a szolgálói! József sírva fakadt, amikor ezt elmondták neki. Oda is mentek hozzá a testvérei, leborultak előtte, és ezt mondták: Szolgáid vagyunk! De József így szólt hozzájuk: Ne féljete! Vajon Isten vagyok én? Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt, hogy úgy cselekedjék, ahogyan az ma van, és sok nép életét megtartsa. Most hát ne féljete, eltartalak én benneteket és gyermekeiteket! Így vigasztalta őket, és szívhez szólóan beszélt velük.

Textus: Mk 6,14-29 Keresztelő János halála (Mt 14,1-12; Lk 9,7-9; 3,19-20)

[Jézus sok csodát tett.] Hallott erről Heródes király, mert Jézus neve ismertté vált; és azt beszéltek, hogy Keresztelő János támadt fel a halálból, és ezért vannak benne a csodatevő erők. Mások pedig azt mondták, hogy Illés ő, ismét mások azt beszéltek, hogy olyan, mint valamelyik próféta. Amikor Heródes ezt meghallotta, így szólt: Az a János támadt fel, akit én lefejeztettem. Ez a Heródes fogatta el ugyanis Jánost, és záratta börtönbe a testvére, Fülöp feleségének, Heródiásnak a kedvéért, mivel feleségül vette őt. Mert János megmondta Heródesnek: Nem veheted el a testvéred feleségét! Heródiás ezért megharagudott rá, és megakartá öletni. De nem tehette, mert Heródes félt Jánostól, akiről tudta, hogy igaz és szent ember, ezért védelmébe vette; bár hallgatva őt gyakran zavarba jött, mégis szívesen hallgatta. De eljött a kedvező alkalom, amikor Heródes a születésnapján lakomát adott főembereinek, vezéreinek és Galilea előkelőinek. Ekkor Heródiás leánya ment be táncolni. Ez kedvére volt Heródesnek és a vendégeknek. A király ezt mondta a leánynak: Kérj tőlem, amit csak akarsz, és megadom neked. Meg is esküdött neki: Bármit kérsz, megadom neked, akár országom felét is. A leány kiment, és megkérdezte anyjától: Mit kérjek? Az pedig ezt válaszolta: Keresztelő János fejét. A leány nagy sietve bement a királyhoz, és azt kérte: Szeretném, ha rögtön ideadnád nekem egy tálon Keresztelő János fejét. Ekkor a király nagyon elszomorodott, mert a vendégek előtt tett esküje miatt nem akarta őt elutasítani. Azonnal el is küldte a hóhért, és megparancsolta, hogy hozza el János fejét. Az elment, lefejezte Jánost a börtönben, elhozta a fejét egy tálon, és átadta a leánynak, a leány pedig odaadta azt az anyjának. Amikor ezt meghallották a tanítványai, eljöttek, elvitték a holttestét, és egy sírboltba helyezték.

Kedves Gyülekezet!

A megtérés szükségességét és az Isten országa eljövételét hirdető Jézus és kettesével kiküldött tanítványai sok csodát tettek amerre csak jártak és erre felfigyeltek az emberek. Ki ez a Jézus? A visszatért Illés, egy új próféta, a feltámadt Keresztelő? Senki nem talált megfelelő választ erre a kérdésre Jézus halála és feltámadása előtt. Még a tanítványok sem. Jézus kortársai a megismerés legkézenfekvőbb természetének engedve: ismert jelenségekhez és múltbéli üdvtörténeti alakokhoz próbálták Jézus tevékenységét és személyét hasonlítani.

Illéssel viszonylag kevesen azonosították őt, mert legtöbbször Keresztelő Jánosról gondolták azt, hogy ő a visszatért Illés. Hiszen megtérésre hívó szavaiakon túl még kinézetükben is hasonlítottak egymásra.

2Kir 1,8 ezt írja Illésről: *Szőrből készült ruha volt rajta, és bőrvöv övezte a derekát.* Mk 1,6 pedig ezt Jánosról: *János teveszőr ruhába volt öltözve, derekán bőrvövet viselt, sáskát evett és vadmézet.* Ők azonban csak előkészítők, előfutárok, követek voltak.

Részben jól gondolkodtak azok, akik Jézust prófétának tartották, hiszen ezzel a szereppel Jézus is azonosította magát a Názáretben tapasztalt kudarc után: *Nem vetik meg a prófétát másutt, csak a tulajdon hazájában, a rokonai között és a saját házában.* (Mk 6,4)

Jézus sokakat Keresztelő Jánosra emlékeztetett. Márk is írja: *Azt beszéltek, hogy Keresztelő János támadt fel a halálból, és ezért vannak benne a csodatevő erők.* Ezen a véleményen volt Heródes is, akiből a lelkiismeretfurdalás beszélt, mikor azt mondta: *Az a János támadt fel, akit én lefejeztettem.* Ezt a pontot találja Márk alkalmasnak arra, hogy Jézus sorsa mellett Keresztelő

János életének 18 karikás végét is megismertesse olvasóival.

Mindkettejük, Jézus és Keresztelő János sorsa is összefonódott a Heródesekével. A Keresztelőt kivégeztető Heródes apja, Nagy Heródes volt az, aki a betlehemi csecsemők megölésének elrendelésével a csecsemő Jézus életére tört és a szent családot menekülésre kényszerítette Egyiptomba. Josephus Flavius szerint Nagy Heródes nyolcszor házasodott, nehéz hát áttekinteni a rokoni kapcsolatait, az utódai számát. Két fia biztosan született. Heródes Arkhelajos, aki Júdea uralkodója lett, és a hiú és hatalomvágyó Heródes Antipász, aki Kr. e. 4-ben, apja halála után, 16 évesen lett Galilea és Pérea negyedes fejedelme, Kr. u. 39-ig. Sokat forgolódott Rómában különböző hatalmi helyezkedések miatt. Az egyik ilyen római útja során csábította el Fülöp nevű féltestvére feleségét, Heródiást. Az új kapcsolatért mindketten elhagyták korábbi házastársaikat. Házasságtörése miatt Heródest Keresztelő János is nyíltan megfedtte. Heródiás rendkívül haragudott rá ezért és innentől kezdve kereste az alkalmat a megöletésére. Heródes viszont tartott Jánostól, tisztelte és védelmébe vette őt, mert tudta róla, hogy igaz és szent ember, és szívesen hallgatta a még őt is elgondolkodtató prédikációit.

Heródes nagy születésnap mulatságán azonban eljött a Heródiás számára kedvező alkalom. Heródiás lányának, a 20 év körüli, fiatalsága és szépsége hatalmával itt nagyon is tudatosan élő Salomének a táncától megmámorosodva Heródes azt a könnyelmű ígéretet tette a lánynak, hogy kérhet tőle bármit, esküvel ígéri, hogy megteszi neki. Ekkor hangzott el az anyja sugalmazta végzetes kérés: *Szeretném, ha rögtön ideadnád nekem egy tálon Keresztelő János fejét.*

Heródest megdöbbenette ez, rögtön tudta, hogy annak nem Salomé, hanem az anyja, a vérig sértett Heródiás volt az értelmi szerzője, de nem volt bátorsága szembeállni Heródiással, és a lakoma előkelő vendégserege előtt sem akart visszakozni. A sarokba szorított helyzetben a lelkiismeret hangja felett győzött a hatalmi mámor, a szenvedélyek fogsága, a gyengeség, az embereknek való megfelelni akarás.

Heródes Jézus jeruzsálemi perében is hasonlóan viselkedett. Megörült Jézusnak, faggatta, kérdezgette őt, csodákat remélt tőle, de mikor Jézus szóra sem méltatta, megvetően kigúnyolta és fényes ruhában visszaküldte Pilátushoz őt. Ahhoz a Pilátushoz, aki aztán Jézusra tekintett ugyanazzal a spontán vonzalommal, amivel Heródes Keresztelő Jánosra. Egyi-

kük esetében sem volt azonban elég erős a tiszta és a szent iránti vonzás. A jót, ami pedig pislákolón ott volt mindkettejükben, Heródesben és Pilátusban is, elnyomta a gyávaság, a romlottság, a külső-belső függések és kényszerek. Keresztelő János a halálával is Jézus útkészítője és hírnöke lett, hiszen a bűn hasonló látható és láthatatlan erői okozták Jézus halálát is.

Keresztelő János ezen felül még a legmélyebb valástörténeti, áldozati értelemben is előre élte és halta Jézus sorsát. És itt jön a képbe a tál, a tálca. Miért tálon-tálcan kellett elkérni János fejét? Azért, mert a régi kultúrákban az volt az áldozatbemutatás eszköze. A magyarban tálnak fordított eszköz volt az a tárgy, egy lapos tálca, deszka vagy tábla, amely az áldozati oltárok vízszintes lapját jelöli. Sok népnél volt ismert ősi szokás az istenek számára ilyen lapos tálcan elhelyezve feláldozni a bűnös embernek azt a testrészét, mellyel a bűnét elkövette – jellemzően a tolvajok kezét. Keresztelő János esetében a fej volt a bűnös testrész. Az igazságot tisztán és egyenesen hirdető fej áldoztatott fel a beteges vágyak, a piszkos szenvedélyek, a hatalom akarása oltárán. Az úrvacsoráink során használt paténa, a lapos ostyatarató, rajta a világ bűnéért egyszeri és tökéletes engesztelő áldozatul adott Jézus-testtel tipológiai értelemben ugyanezt jeleníti meg: nem más az, mint egy kicsinyített oltárlap.

Heródes és Pilátus korlátaiban és lehetőségeiben az is közös vonás, hogy mindkettejüknek szabályos lehetőségük lett volna a kegyelemgyakorlásra. A születésnap örömlakomán az ünnepelt nem csak kívánságokat teljesített, de kegyet is gyakorolt – ehhez hasonlóan a páska ünnep apropóján is szokás volt a foglyok szabadon bocsátásában megnyilvánuló kegyelemgyakorlás. Óriási lehetőségeket szalasztottak el tehát mindketten – emberi gyöngeségeik és szenvedélyeik miatt. Ez legyen számunkra is intő alap az önvizsgálatra!

Az oltár előtt felolvasott, József és az őt eláruló testvérek megbékülésének fejezetéből származó részlet legszebb mondata így hangzik: *Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt, hogy úgy cselekedjék, ahogyan az ma van, és sok nép életét megtartsa.* Ebben rejlik Keresztelő János és Jézus sorsának is az isteni titka és magyarázata. Isten terve megengedi, de jóra fordítja a rosszat – hogy sok nép és sok bűnös ember életét megtartsa, megváltsa, üdvözítse. Imádkozzunk!

Hálát adunk neked, mennyei Atyánk, hogy irgalmas vagy, türelemmel hordozod és olykor még jóra is fordítod vétkeinket. Tégy minket gyermekeiddé, Fiadhoz, Jézus Krisztushoz hasonlóvá, hogy legyünk erősek bűnök csábításának határozottan nemet mondani, és legyünk erősek Szentlelked segítségével megszentelődésünket szolgáló tanácsaidnak és parancsolataidnak engedni, azokra igent mondani, egymáshoz szelídnek, türelmesnek és irgalmasnak lenni. Ámen.

Ének: 311,3

Szentlélek Isten, titkos erőddel Munkáldjál bennem, És segíts engem új emberré lennem!